

Centrum voor Basiseducatie

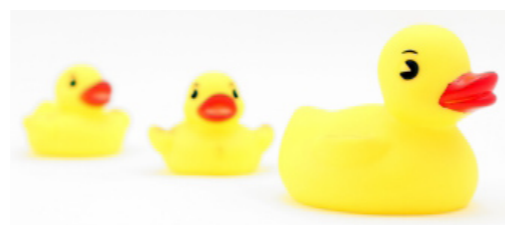
Contact & Informatie

Centrum Basiseducatie Antwerpen vzw
Vredestraat 93
2600 Berchem
03 230 22 33
www.basiseducatie.be/antwerpen

Inloopteam Pothoek
Pothoekstraat 112
2060 Antwerpen
03 236 38 36
www.inloopteams-antwerpen.be

OCMW- Antwerpen
Departement Lokaal Sociaal Beleid dienst Vrije Tijd
Lange Gasthuisstraat 39
2000 ANTWERPEN
03 338 28 95
vrijetijd@ocmw.antwerpen.be

Federatie Centra voor Basiseducatie vzw
Dok-Noord 6
9000 Gent
info@federatie-basiseducatie.be
www.basiseducatie.be

Taalbubbels

Een project van
CBE Open School Antwerpen
Inloopteam Pothoek
OCMW Antwerpen

Centrum voor Basiseducatie

Inhoud

Partners	p. 4
Flyer	p. 5
Vorbereiding	p. 6
Oudergroep	p. 7
Programma	p. 8
Gewikt en gewogen	p. 10
Materiaal	p. 11

Materiaal

- Uk en Puk: materiaal dat ontleend wordt aan de Provinciale materialenbank – zie ook <http://www.pukenko.nl>
- Boekjes aangepast aan de leeftijd van de kinderen en aan de moedertaal van de deelnemers
- Filmpje over taalontwikkeling
- Koffer Schaap
- Elke taal haar verhaal
- Het concrete materiaal van Het Speelhuis
- Materiaal via het Nederlands Jeugdinstituut
- Pakket: Ouders Actief (Themabijeenkomsten over ontwikkelingsstimulering)
- Kinderliedjes: slaap en wiegeliedjes
- Dikkie Dik (CD)
- Kapitein Winokio educatief pakket Radio winokio am/fm en Kapitein Winokio is Beestig
- Ander educatief materiaal uit de Provinciale Materialenbank
- Educatieve film Sesamstraat voor peuters over de zintuigen
- Materiaal NT2 en Alfa NT2 van het Centrum voor Basiseducatie Open School Antwerpen
- Eigen ontwikkeld materiaal

Gewikt en gewogen

Om Taalbubbels op te zetten, werd in de eerste plaats overlegd met het inloopteam. Er is blijvend en regelmatig **overleg** tussen de lesgever van Open School en de betrokken medewerkers van het inloopteam. Er werd geen stuurgroep samengesteld, maar het project wordt door alle betrokken partners opgevolgd. In Open school gebeurt dat bijvoorbeeld door de teamcoördinator uit het leergebied Maatschappijoriëntatie en wordt het project mee gedragen door de directie en de coördinatoren. Er komt een tussentijdse evaluatie waarbij ook een medewerker van het OCMW zal aanwezig zijn.

Een meerwaarde voor het project is het rechtstreeks contact van het inloopteam met ouders. Het inloopteam kent ouders en hun kinderen en kan dus voor toeleiding van deelnemers zorgen. Dit educatief project is een **aanvulling** bij het eigen aanbod van het inloopteam, de samenwerking loopt concreet met Het Speelhuis van het inloopteam. De samenwerking in Taalbubbels verloopt goed: er wordt samen nagedacht, het praktische luik wordt bekeken, qua logistiek is alles in orde...

Bij de eindevaluatie wordt het project gewikt en gewogen. Volgende items zullen zeker aan bod komen: Wat zijn de bevindingen van de deelnemers zelf? Voelen zij zich sterker staan in de opvoeding/stimulering van hun kinderen? Hebben zij zicht op het belang van de kleuterschool?

Daarnaast worden ook deze aspecten bekeken: Kunnen de deelnemers de stap zetten naar een regulier aanbod NT2? Wat zijn de resultaten in termen van **doorstroom** naar Open School of CVO, naar de bibliotheek, de opvoedingswinkel, groepswork in het inloopteam, deelname aan Triple P in het Inloopteam Pothoek,...

Bij de afronding van het project voorziet men ook enkele concrete **resultaten**:

- Het cursusmateriaal dat i.k.v. Taalbubbels wordt ontwikkeld, kan ook verder gebruikt worden in de lessen NT2 én in de cursussen opvoedingsondersteuning bij Open School.
- De educatieve medewerkster van Open School en de groepsworkster van het inloopteam hebben samen met hun groep een **boekje** gemaakt over de taalontwikkeling en -stimulering van jonge kinderen. Dit boekje kan ter beschikking worden gesteld van de cliënten van het inloopteam, cliënten van het OCMW en cursisten van Open School.
- In de loop van het schooljaar zijn er enkele kennismakingsmomenten geweest met Open School. Dat moet de stap naar het reguliere aanbod (met name verder Nederlandse les volgen) voor de deelnemers vergemakkelijken.

Taalbubbels

Op maandag en donderdag kunnen ouders in het Speelhuis actief met spelen bezig zijn. Zij brengen samen met andere ouders en hun kleine kinderen tijd door in een gezellige en ontspannen sfeer. De kinderen kunnen er **spelen** met leeftijdsgenootjes en wennen aan nieuwe situaties. Dat maakt de overgang naar de kleuterschool gemakkelijker. Ouders zien hun kind bezig en kunnen praten met andere ouders.

Dit project kwam er omdat allochtone ouders met kleine kinderen vaak weinig mogelijkheden hebben om les te volgen. Zij lopen risico om uit de boot te vallen door onder andere wachtlijsten voor NT2-cursussen én omdat er in verhouding te weinig kinderopvang mobiliseerbaar is in Antwerpen. Toch is het belangrijk dat anderstalige ouders een taalaanbod krijgen en zelf Nederlands kunnen leren. Daarnaast kunnen deze ouders ondersteund worden om zelf bij te dragen aan de taalbasis van hun kind om later een nieuwe taal – Nederlands – aan te leren. Zij worden zich bewust van het belang van een **rijke taalomgeving** in de eigen taal en kunnen leren hoe die kan ontstaan. De motivatie voor dit project heeft dus alles te maken met de preventie van taalachterstand bij de kinderen. Nu maken veel allochtone kinderen immers een zwakke taalstart in de kleuterklas.

Het inhoudelijke concept van Taalbubbels werd ontwikkeld door het centrum voor basiseducatie; er waren evenwel partners nodig voor de realisatie van het idee. In dit geval was **kinderopvang** essentieel en ook expertise in het werken met ouders en hun kinderen. CBE Antwerpen klopte aan bij het Inloopteam Pothoek, een inloopteam van Kind en Preventie vzw. Daar was men voor het idee gewonnen.

OCMW Antwerpen

Om voldoende ruimte te creëren voor dit project werden extra financiële middelen gezocht. In eerste instantie werd een projectaanvraag ingediend bij het Fonds voor Alfabetisering van bPost. Toen er geen erkenning volgde, werd aangeklopt bij een bekende partner: OCMW Antwerpen. CBE Antwerpen werkt reeds jaar en dag samen met het OCMW in een cursus **opvoedingsondersteuning**. Het project werd daar – onveranderd – ingediend en goedgekeurd. Het OCMW wou budget vrijmaken voor een samenwerkingsproject met drie partners: CBE Antwerpen, OCMW en Inloopteam Pothoek. Evaluatie zal uitmaken hoe dit verder kan. Eén van de gemaakte afspraken is dat het project ook ouders opneemt die via het OCMW worden aangemeld.

Een basiscursus Nederlands wordt opgezet voor anderstalige laaggeschoolde moeders met baby's en peuters. Deze taallessen worden aangeboden binnen de context van de opvoeding van de kinderen. Met het inloopteam als partnerorganisatie kan de cursus in een stimulerende omgeving plaatsvinden en verlaagt de drempel. Inhoudelijk wordt ook nadruk gelegd op taalontwikkeling en taalstimulering, het belang van thuistaal en het belang van de kleuterschool.

Met dit aanbod wordt een combinatie beoogd van leren en doen: taal leren, leren over de kinderen en dit meteen in de praktijk brengen.

Partners

Het inloopteam...

- voert promotie;
- zorgt voor de logistieke ondersteuning: ruimte, koffie, ...;
- wijst een **groepswerkster** toe aan het project: als concrete contactpersoon met de werking en als co-begeleidster voor de bijeenkomsten. Deze groepswerkster is mee aanwezig in het eerste deel van de bijeenkomst als er samen met de mama's en de kindjes activiteiten zijn, die doelgericht werken aan (taal)stimulering van de kinderen;
- de groepswerkster vangt ook mee de kindjes op tijdens de Nederlandse les indien het nodig is, en brieft de ouders over de werking van de kinderopvang;
- de groepswerkster neemt individuele zorg op voor deelnemers buiten de bijeenkomsten, begeleidt hen bij problemen;
- de groepswerkster geeft toelichting over voorzieningen op vlak van opvoedingsondersteuning;
- de groepswerkster volgt de deelnemers op tussen de bijeenkomsten, roept ze op voor de bijeenkomsten;
- de groepswerkster is betrokken bij de voorbereiding van de bijeenkomsten, m.n. voor het gedeelte waarbij samen met de ouders en de kindjes wordt gewerkt.

Open School...

- ontwikkelt in samenspraak met de groepswerkster van het inloopteam het eerste gedeelte van de bijeenkomsten: het groepswerk van moeders en kinderen samen;
- bereidt het tweede deel van de bijeenkomsten voor: de **Nederlandse** les voor ouders;
- heeft diverse soorten contact m.b.t. de toeleiding van cursisten: onder andere contact met de OCMW maatschappelijk werkers;
- voert intakegesprekken met kandidaat-deelnemers en nodigt ze uit;
- volgt de kinderopvang mee op.

OCMW Antwerpen...

- zorgt voor de extra financiële middelen waardoor het project mogelijk wordt. Wou zelf graag 10 ouders die cliënt zijn bij het OCMW in de groep zien deelnemen;
- na evaluatie zal **verdere aanpak** worden bekeken;
- voert promotie en verwijst kandidaat-cursisten door naar de educatieve werkster van het centrum voor basiseducatie, die nagaat of ouders aan de criteria voor deelname voldoen;
- neemt deel aan de tussentijdse evaluatie van het project Taalbubbels en volgt op die manier het verloop van het project mee op.

Inloopteam **Pothoek** biedt naast onthaal groepsgerichte opvoedingsondersteunende activiteiten, onder andere procesgroep Abrith-n-Tarbía, ondersteuningsaanbod Praten over kinderen, Triple P en Boekenboot. Het inloopteam heeft een aantal ontmoetingsplaatsen voor ouders en jonge kinderen: Het Speelhuis, Speelbabbels Luchtbal en Linkeroever. Daarnaast biedt het individuele gezinsondersteuning, begeleidde doorverwijzing, bemiddeling en zorgafstemming. Pothoek is een enthousiaste partner die zelf heel wat tijd investeert in het project.

Centrum voor Basiseducatie Open School Antwerpen heeft een uitgebreid aanbod cursussen voor laaggeletterde of laaggeschoolde deelnemers. Een groot gedeelte hiervan zijn cursussen NT2. Daarnaast is er bijvoorbeeld ook een ruim aanbod cursussen op het leergebied Maatschappijoriëntatie. **Open School** organiseert cursussen op verschillende locaties in de stad. Open School werkt ook samen met diverse partners.

Eén van deze samenwerkingsverbanden betreft de cursus Opvoeden in samenwerking met het OCMW: Kansen voor kinderen. Daarnaast zijn er ook de cursussen Nederlands voor ouders op school. CBE Antwerpen werkt reeds langere tijd samen met het **OCMW** Antwerpen voor de cursussen opvoedingsondersteuning.

Dit zijn de **concrete doelen**:

- De deelnemers leren taalhandelingen en woordenschat die relevant zijn voor de ontwikkeling en opvoeding van hun kinderen (baby's en peuters).
- De deelnemers leren over de taalontwikkeling van baby's en peuters en hoe ze die kunnen stimuleren.
- Daarbij worden zij zich bewust van het belang van de thuistaal en de stimulering ervan op zeer jonge leeftijd.
- De deelnemers leren over het belang van de kleuterschool. Zij bezoeken een school en worden geïnformeerd over de wijze van aanmelding en inschrijving in een **kleuterschool** in Antwerpen.
- De deelnemers maken kennis met de opvoedingswinkel, ontmoetingsplaatsen voor ouders met jonge kinderen, theater voor kinderen, de bibliotheek.
- De deelnemers maken kennis met Open School en worden begeleid om deel te nemen aan het reguliere aanbod NT2.

Dit is een aanbod NT2 met specifieke kenmerken:

- de aanwezigheid van de kinderen en het groepsmoment van moeders en kinderen samen;
- welgekozen inhoudelijke accenten;
- wat in andere cursussen rond opvoeding gebruikt wordt als materiaal, wordt hier aangepast aan de ouders die deelnemen;
- de groep is gemengd qua kennis van het Nederlands, er nemen ook twee analfabete moeders deel. Door de ervaring van de begeleidster m.b.t. analfabete anderstaligen kan dit worden opgevangen;
- de cursus stelt iets minder dan reguliere cursussen NT2 de resultaten qua taalverwerving voorop, de aanpak is anders en is eerder activerend t.a.v het deelnemen aan het reguliere aanbod NT2 van het CBE;
- er wordt gekozen voor gespreide evaluatie, er is geen echte toetsing van het verworven taalniveau, maar op het einde van de reeks wordt wel een **evaluatie** gepland;
- er worden resultaten verwacht in de omgang met het eigen kind, communicatie met de begeleider ...

Inhoudelijk komt een selectie aan bod uit de basiscursussen **Nederlands als tweede taal**. Daarbij wordt steeds uitgegaan van de concrete vragen en ervaringen van de deelnemers. Om moeders bruikbare tips voor de ontwikkeling van hun kinderen aan te reiken, gaat de educatieve medewerkster creatief om met bestaande methoden om ze te vertalen naar deze groep. De taalhandelingen en woordenschat die worden geleerd zijn toegespitst op de context van (kleine) kinderen opvoeden en hun (taal)ontwikkeling stimuleren.

- kennismaking (in dit geval over ouder en kind)
- klok en cijfers
- kleuren
- datum en agenda (nuttig in een schoolcontext)
- inschrijving in de kleuterschool

Taalstimulering

Daarnaast gaat het over hoe kinderen taal verwerven, hierbij wordt gebruik gemaakt van informatie en beeldmateriaal. In de bijeenkomsten krijgen de ouders zowel inzichten als praktische oefeningen aangeboden. Het is belangrijk dat ouders zelf meer aan de slag kunnen gaan met hun kinderen. In de cursus wordt hen getoond hoe dat kan, hoe ze door **interactie** en taalaanbod hun kind kunnen ondersteunen. Voorbeelden:

- omgevingswoorden gebruiken/dingen benoemen
- goede zinnen maken
- spelen
- vertellen
- uit boekjes vertellen
- ...

Het is belangrijk dat ouders de noden van hun kind leren zien, de aangrijpingspunten ook.

De cursus opent **nieuwe werelden**: moeders maken kennis met de bibliotheek, zij kunnen zichzelf én hun kindjes inschrijven. Er is een bezoek aan de opvoedingswinkel, een ontmoetingsplaats voor moeders met jonge kinderen, een theater, een kleuterschool, het Centrum voor Basiseducatie Open School Antwerpen. Deze bezoeken worden steeds zorgvuldig voorbereid door de educatieve medewerkster die hier rond werkt in de groep en die het **bezoek** ook grondig doorpraat met de betrokken instanties, opdat zij zich bewust zijn van de specifieke noden en vragen van de doelgroep.

Het is in het algemeen de bedoeling dat jonge moeders een cursus Nederlands volgen. Dit wordt **gecombineerd** met vorming over (taal)ontwikkeling en taalstimulering van jonge kinderen. Deze cursus wordt omkaderd door opvang voor hun kinderen. Door een integrale aanpak wordt kindgericht, oudergericht, gezinsgericht én contextgericht gewerkt.

Taalbubbels is op dit moment **uniek** in Antwerpen. Het is nieuw, maar geïnspireerd op en door ervaringen met andere samenwerkingsverbanden: cursus NT2 bij IVCA voor jonge mama's, Kaap, cursussen opvoedingsondersteuning i.s.m. OCMW Antwerpen. Voor de uitwerking van de lessen kan de educatieve medewerkster in het project Taalbubbels zich baseren op de knowhow die Open school heeft ontwikkeld in de begeleiding van diverse soorten cursussen aan laaggeschoolde, anderstalige volwassenen.

Elke bijeenkomst bestaat uit twee delen. In de loop van het project werden deel 1 en deel 2 verwisseld. Dit blijkt een goede keuze te zijn.

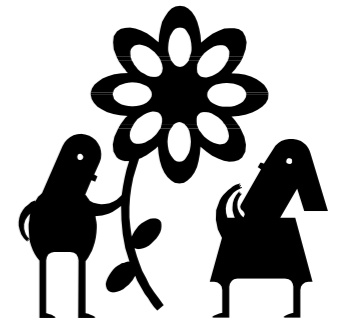
Deel 1 van elke bijeenkomst wordt besteed aan groepswork met de moeders en hun kindjes samen, specifiek rond taalstimulering bij kinderen: boekjes lezen (voor deze doelgroep zijn boekjes voor heel jonge kinderen niet evident), liedjes zingen, samen spelen,...

Deel 2 is een deel voor de moeders apart, ondertussen worden de baby's en peuters deskundig opgevangen door vrijwilligers in Het Speelhuis. Dit is niet specifiek voor dit project alleen. In het inloopteam werken er ook vrijwilligers in activiteiten als Boekenboot en Het Speelhuis.

Het eerste deel is nu het gezamenlijke gedeelte. Daardoor is de eerste kennismaking van de kinderen met de medewerkers, de ouders en elkaar heel prettig. Pas daarna start de Nederlandse les. Er is veel aandacht voor het afscheid zodat dat op een goede manier gebeurt. Na de les is er ruimte voor troost en uitwisseling tussen medewerkers van de kinderopvang en de mama's van de opgevangen kinderen.

Taalbubbels

Heb jij een baby of peuter thuis?

Ben je bij je kind en kan je niet naar de les?

Wil je toch graag Nederlands leren?

En wil je dat je kind goed leert praten?

Ook voor jou is er een les. In het Inloopteam Pothoek start een cursus voor mama's met kleine kindjes. Er is opvang voorzien. Er is Nederlandse les, les over de school in België, les over hoe kinderen leren praten. En er is ook les samen met de kinderen, samen leren praten.

De les start op 7 oktober 2011.

Op vrijdag, van 9 tot 12.

Inloopteam Pothoek, Pothoekstraat 112, 2060 Antwerpen

Vorbereiding

De partners in het project werken volgens de gemaakte afspraken over de voorbereiding en de begeleiding van de groep. Het groepswork met de mama's en hun kindjes wordt **samen** voorbereid en ook in duo begeleid. Het gedeelte NT2, voor de mama's apart, wordt door de educatieve medewerker van Open School opgenomen.

Wekelijks overleggen de twee begeleiders, via mail en in persoonlijk contact. Het gaat vooral concreet en praktisch: hoe de volgende bijeenkomst eruit zal zien in grote lijnen, organisatorische afspraken, ... Er wordt veel belang gehecht aan hoe het moment met de kinderen zal verlopen, of ouders zich goed voelen in de groep en in gezamenlijke omgang met de **kinderen**. Samen kunnen zoeken is belangrijk, ook over hoe de kinderen worden benaderd: troosten, afscheid nemen, knuffels/doekje/... Er wordt concreet materiaal verzameld en concrete ideeën worden uitgewerkt.

De educatieve medewerker van CBE heeft wat extra werktijd voor dit project. Deze tijd wordt ingezet voor het regelen van de kinderopvang, materiaal aanmaken, verplaatsing, intakes afnemen, aanvragen van het OCMW behandelen, ...

Op 16 augustus 2011 werd de vorming concreet voorbereid. Er werd ook vastgelegd dat de oudergroep één keer per week zal plaatsvinden en dat men ten minste tien moeders wil werven, wat een gemiddelde aanwezigheid van zes deelnemers kan garanderen.

Taalbubbels loopt van 1 oktober 2011 tot 15 juni 2012, één maal per week op vrijdagvoormiddag tussen 9 en 12u. Er wordt gewerkt in de lokalen van het Inloopteam. De kinderen spelen in **Het Speelhuis**.

Het aanbod werd gepromoot bij de doelgroep. Deelnemers werden aangemeld via het **OCMW** en het inloopteam.

Oudergroep

Kandidaten voor de cursus worden uitgenodigd voor een **intakegesprek**. De deelnemers hebben niet eerder Nederlandse les gehad, zijn in zekere mate gealfabetiseerd, hebben nood aan de opvang van een baby of peuter tijdens de lessen, zijn cliënt bij het OCMW.

Na aanmelding voert de educatieve medewerker van Open School een gesprek met de kandidaat waarbij ze ook een intake-test NT2 afneemt om te peilen naar het niveau Nederlands en de mate waarin de kandidaat **gealfabetiseerd** is. Er is relatief veel werktijd besteed door de educatieve medewerker van Open School aan eerste gesprekken met mogelijks geïnteresseerde ouders. In een individueel gesprek werden veel mensen getest. Nogal wat ouders zijn uiteindelijk niet gestart. De redenen hiervoor waren vooral dat kandidaat ouders reeds teveel Nederlands kennen. Ze hebben meer dan beginniveau. Of hun kinderen gaan reeds naar school. De kinderen mogen maximum 2,5 jaar oud zijn.

De **promotie** en de instroom langs twee wegen kan een grote groep kandidaten opleveren. De ervaring nu toont wel dat tien cursisten in de groep ongeveer het maximum is om inhoudelijk goed te kunnen werken.

Ouders

Met dit project worden anderstalige, laaggeschoolde moeders bereikt uit een kansarme buurt, in dit geval is dat Antwerpen-Noord. Er zijn tien deelnemers, zowel bereikt via het OCMW als via het inloopteam. In de loop van het project is de samenstelling van de groep wat **gewijzigd**.

Concreet gaat het over NT2-cursisten die nauwelijks Nederlands kennen. Het zijn mama's die geen Nederlandse les volgens wegens **geen kinderopvang**. Deze cursus kan voor hen een opstap zijn naar het reguliere aanbod als hun kinderen 2,5 jaar zijn en naar school kunnen. Door deelname in dit project zullen ze mogelijks gemakkelijker kunnen aansluiten, ondertussen zijn hun kinderen gewend aan opvang.

Sommige mama's zijn analfabeet. Dit verwacht wel een gepaste **deskundigheid** van de begeleider. Er wordt gebruik gemaakt van werkblaadjes, soms schrijven ouders iets op over het eigen kind. Er worden prenten gebruikt, ...

De cursus blijkt interessant te zijn voor de ouders. Zij vinden Nederlands kunnen leren zeer belangrijk. Goed Nederlands kunnen, zal hen later van pas komen om te communiceren met de school van hun kind. Vaak zijn de boodschappen van de school immers niet zo duidelijk. De uitdaging is dat ouders de **ideeën** over taalstimulering oppakken en zelf hanteren. Zij verwachten dat hun kinderen goed Nederlands zullen leren.

